

†ЉУБИЦА МАРКОВИЋ

26 септембра спуштено је у гроб тело Љубице Марковић. Библиотекар Београдске универзитетске библиотеке, — fine интелигенције, са ванредном љубављу и истрајношћу на послу, Љубица Марковић остаје као пример преданог рада. Њена смрт је и осетни губитак за наш лист коме је била ревносни и драгоцен сарадник.

На гробу опростили су се са Љубицом Марковић, у име установе у којој је радила Павле Стефановић, у име пријатеља Паулина Лебл-Албала, у име »Републике« Бранислав Миљковић.

У своме опроштајном говору Павле Стефановић рекао је:

Трудбенике библиотекарске струке у нашој земљи, чији су редови и онако малобројни и ретки, задесио је осетан, знатан, тежак губитак. Љубица Марковић, дугогодишњи библиотекар Универзитетске библиотеке »Светозар Марковић« у Београду, дугогодишњи руководилац једног од најзначајнијих и највећих одељења те установе, одељења словенских књига, умрла је. Да овај губитак буде особито тежак, Љубица Марковић је напустила своје другове и сараднике у часу када је овој установи, када је српском библиотекарству, када је напретку и процвату просвете и културе Србије била најпотребнија – у првој години спровођења и извршења нашег петогодишњег плана привредног развитака, чијим је одредбама, као што нам је свима добро познато, просвети и култури уопште, па према томе и библиотекарству, много крупних и много нових дужности стављено у задатак.

Као најстарији стручни библиотекар Универзитетске библиотеке, као ветеран из прве генерације стручних библиотекара ове релативно младе установе она је имала да да свој прилог, она би несумњиво умела да узме достојног учешћа, она је и желела да узме удела у одговорном и значајном послу изграђивања стручних кадрова, који пристижу и који треба нас старије да замене. У ери јединственог, организованог и силног налета просветних трудбеника на љутог, подмуклог непријатеља сваке културе, на неписменост, у ери којој непосредно и несумњиво следује огроман пораст потребе за књигом, у ери у којој просветни радници библиотекарске струке живо и без предаха раде на увођењу савремених и напредних система уређења наших библиотека, напуштање тог борбеног фронта од стране библиотекара Љубице Марковић – напуштање по неумитности закона природе – представља приметно ослабљење тог фронта. Најзад, данас, када трудбеници библиотекарске струке, настојећи да не испусте корак са својим полетним и поносним временом изграђивања, излазе из оквира бледих фигура пасивног и механичког чиновниковања и постају активни посматрачи, саветодавци и путовођи својих читалаца, губитак Љубице Марковић, одличног познаваоца српске књиге, искреног и дубоког љубитеља те књиге, сугестивног и убедљивог пропагатора свих племенитих вредности добре књиге, јесте трајан и за дуго ненадокнадив губитак.

Универзитетској библиотеци у Београду Љубица Марковић дала је двадесет и једну годину вредног и савесног стручног рада. Кроз то не мало време, које премаша две деценије њеног зрелог века, послујући са српском и осталом словенском књигом, радећи на дугом и сложеном ланцу обрађивања те књиге, почев од записивања, каталогизирања и сигнирања па до класифицирања, смештања и издавања књиге, Љубица Марковић никад није изгубила из вида први и основни задатак књиге у библиотеци: њен удео и значај у просвећивању и образовању људи. Она је била и на том послу, као и у свом књижевном стваралаштву, један од оних људи који неће препоручивати другоме оно што сами нису интимно и истински осетили као вредност. Љубица Марковић је била први и неуморни читалац књиге; и стога, њен благи, топли и увек тактични однос са читаоцима, који би јој се обраћали за помоћ и савет, почивао је увек на темељном познавању и проживљеном личном искуству са књигом. Није случајно да је из енциклопедиски широке области библиотекарске науке Љубици Марковић била најближа област библиотечке пропаганде књиге, дакле област библиотекарског активизма на пољу ширења дејства књиге на универзитетску омладину пре свега, на посетиоце библиотека уопште.

Велика и доста дуга традиција регрутовања библиотечких руководилица и њихових непосредних помоћника из редова људи који су поред библиотеке или и пре библиотеке били активни јавни радници на пољу књижевности, продужена је у лику и делу делатности Љубице Марковић све до наших дана. Од седамдесет и неколико објављених радова Љубице Марковић по нашим часописима и листовима или у самосталним едицијама, знатна већина је из области књижевно-историске, махом монографске критике, биографије, библиографије и есејистике. У светлој духовној фамилији српских библиотекара-научника и библиотекара-књижевних историчара на блиставој траци народне културе од библиотекарских дана Ђуре Даничића, Јанка Шафарика, Стојана Новаковића, Јована Бошковића, Нићифора Дучића, Милана Милићевића, Драгише Станојевића, Милована Глишића и Јована Томића, библиотекарски и књижевни рад Љубице Марковић један је од многих каменова из којих је изидана и подигнута чврста зграда српске књижевне културе. Формирање библиотекарства у посебну и самосталну просветну струку, па самим тим и стварање специјалних стручних кадрова библиотекарских трудбеника није ствар двадесетих година када је Љубица Марковић отпочела свој професионални библиотекарски пут, већ тек ствар наше непосредне данашњице и свакако у све већој мери и изразитости ствар наше напредне културне сутрашњице.

Но јавни културни рад Љубице Марковић не исцрпљује се на пољу књижевно-историске монографије и књижевног приказа. Своја солидна и продубљена књижевна знања Љубица Марковић је умела да повеже са проблематиком наше српске културне историје уопште, задржавајући се у тој области са особитим и усрдним интересовањем на питањима појаве образованих просвећених жена у Србији, на испитивању и бележењу значаја удела српских жена у развићу наше националне културе, на обрађивању теме о друштвеном ослобођењу жена у Србији, о стварању и развоју покрета за културну и друштвену еманципацију српских жена. Сасвим је разумљиво да је Љубици Марковић, образованој и високо просвећеној српској жени, у годинама пре

последњег светског рата, питање ослобођења жена од социјалног угњетавања, које су ове делиле са свима осталим напредним друштвеним редовима, било у првом плану њених напредних културних тежњи. Око двадесетак књижевних и културно-историјских радова Љубице Марковић на овом пољу, објављиваних у току тридесетих година, све до пред сам рат, часно сведоче и остају да сведоче о племенитим, хуманистичким, просвећеним и социјално-прогресивним погледима наше поштоване и вољене другарице.

У црним данима непријатељске окупације, кроз све четири тамне године бесова и махнитања спољашњег и унутрашњег непријатеља наших народа, задојена од младости љубављу према својој родној грудни, према словенству, и нарочито према великом руском народу, чији је одраз и оличење правилно и јасно видела у великим делима руске књижевности од Гогоља и Пушкина па до Максима Горког, Љубица Марковић ни једног часа није губила наде, није пристајала у души, у свом људском достојанству, да клоне и да се покори.

Дочекавши ослобођење, иако нагрижена opakим црвом потајне болести, она је са жарким полетом дала маха и израза својим човекољубивим и културним тежњама. Радећи вредно, коликогод јој је сломљено здравље допуштало, и на културно-просветном сектору синдикалне подружнице Универзитетске библиотеке, и у књижевном фељтону политичког недељника »Република«, и на свом библиотекарском послу, Љубица Марковић је речју и делом показала колико истинске тежње за напретком, колико оданости народу, колико духовне повезаности, са самим духом братске руске културе, колико другарске топлине према нама својим сарадницима има на товаре у њеном добром срцу, у њеном толерантном духу, у њеној тихој и благој природи.

Приклањајући се над одром своје учитељице и сараднице ми, библиотекари Универзитетске библиотеке, заједно са својим друговима из осталих српских библиотека, прихватамо пламениту буктињу културе, која је прерано испала из уморних руку Љубице Марковић.